

SETMANA TRÀGICA 1909
2009 cent anys després

Objectius generals del material didàctic

Objectiu general	Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<p>La investigació com a mètode d'aprenentatge.</p> <p>Assimilació d'informació històrica sobre els processos que han viscut tant la ciutat com els seus habitants, mitjançant l'anàlisi crítica de les fonts documentals.</p>	<p>L'anàlisi de dades.</p> <p>Contacte amb documents històrics i estudi de la informació que contenen.</p>	<p>La transformació d'informació en coneixement.</p> <p>Aprendre a relacionar informacions que provenen de diverses fonts primàries.</p>	<p>El coneixement històric com a eina d'interpretació del present.</p> <p>Mitjançant la lectura crítica dels documents originals, potenciar la reflexió sobre els processos històrics passats i presents.</p>

Contingut del dossier

L'anomenada **Setmana Tràgica** —o Setmana Roja, pels sectors catòlics; Setmana Gloriosa, pels radicals; i Revolució de Juliol, pels anarquistes—, presenta moltes cares i infinitat de veus. Tantes com actors hi hagué. Aquest dossier cedeix la paraula a molts d'ells, a fi i efecte que l'alumnat s'endinsi en **un dels períodes més convulsos que ha viscut la ciutat de Barcelona**.

Mitjançant testimonis bibliogràfics, correspondència de l'època, telegrames, bans oficials, fotografies i, sobretot, rastrejant a la premsa les empremtes dels protagonistes, composarem un mapa de situació que donarà peu a l'aprenentatge, l'anàlisi i el debat.

Procedència del documents

Centres de l'Arxiu Municipal de Barcelona:

- Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB)
- Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB)
- Arxiu Municipal Administratiu de Barcelona (AMAB)
- Arxiu Municipal del Districte de Sant Martí (AMDMS)

Altres centres arxivístics:

- Agrupación Fotográfica de Guadalajara (AFGU)
- Archivo ABC
- Archivo Intermedio del Cuartel del Bruce
- Arxiu Diocesà de Barcelona
- Arxiu del Foment del Treball Nacional
- Archivo General de la Administración (AGA)

- Archivo General Militar de Madrid (IHCM)
- Arxiu Històric de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (AHSCP)
- Arxiu Històric de la Sagrada Família
- Arxiu Mas
- Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)
- Arxiu Ramon Pla. Cercle Cartòfil de Catalunya
- Arxiu Reial Càtedra Gaudí
- Ateneu Enciclopèdic Popular (AEP)
- Biblioteca de Catalunya (BC)
- Fundación Antonio Maura
- Fondazione Corriere della Sera
- Museu Marítim de Barcelona
- Pavelló de la República (UB)

Setmana Tràgica,
cent anys després

Objectius del dossier

La història no és una veritat inqüestionable. Cada protagonista d'un fet històric pot explicar la seva versió de la realitat, segons la seva vivència. L'única manera, doncs, d'aprendre veritablement la història, és rastrejant la veu de tots els protagonistes i comparar-les. Que l'alumnat vegi la investigació amb fonts primàries com un mètode essencial d'aprenentatge és l'objectiu principal d'aquest dossier.

Setmana Tràgica,
cent anys després

Objectiu general

Assimilar informació històrica sobre el procés que van viure tant la ciutat com els seus habitants, mitjançant l'anàlisi crítica de les fonts documentals.

Nivell 1

Entrar en contacte amb documents històrics, estudiar la informació i les dades que contenen.

Nivell 2

Aprendre a relacionar informacions que provenen de diverses fonts primàries. Transformar dades en coneixement.

Nivell 3

Potenciar la reflexió sobre els processos històrics passats a través de la lectura crítica dels documents. Relacionar passat i present.

Suggeriments de treball per al professorat

L'estudi de la història és quelcom apassionant. Encara més, si existeix la possibilitat de consultar els documents de l'època. Amb aquesta premissa us oferim un dossier centrat en tres eixos principals: **context** històric de la Setmana Tràgica, els **fets de juliol** i la **repressió i conseqüències** posteriors.

Cedint la veu als actors principals —mitjançant extractes de memòries, cartes o premsa—, analitzant les imatges històriques recopilades i presentant la documentació cercada a l'AHCB, l'AMAB i a d'altres arxius, transportarem l'alumnat a uns anys que no per llunyans ens són aliens. De fet, a la primera dècada del segle XX ja es perfilaven les posicions polítiques, les tendències urbanístiques i les tensions socials que avui dia encara són presents a la societat catalana. Amb la intenció de no deslligar el món actual de la història passada, presentem aquesta unitat didàctica sobre la Setmana Tràgica.

La periodificació, l'aprenentatge dels conceptes històrics bàsics i l'assimilació de les causes i conseqüències de la Setmana Tràgica seran transmesos amb una pauta pedagògica basada en la investigació amb fonts primàries, el processament de la informació extreta i la interpretació crítica de la història, a través de preguntes, exercicis i, sobretot, discussions i dinàmiques de grup.

Els mots *aprenentatge* i *educació* s'utilitzen sovint com a sinònims, però tenen matisos molt diferents. L'*educació* implica la passivitat de l'educador, mentre que l'*aprenentatge* li dona el protagonisme. Aquesta idea bàsica de la pedagogia activa ens ha guiat a l'hora de redactar les propostes que oferim en aquest dossier.

Començarem per proposar a l'alumnat que faci una recopilació prèvia de la informació que sap, o que pot descobrir amb els seus propis mitjans, sobre el període històric que anem a estudiar. Ens sembla bàsic fer aquesta tasca d'anàlisi dels coneixements previs, de cara a que els estudiants s'apropin a l'estudi de la història des de la quotidianitat.

Setmana Tràgica,
cent anys després

Que mirin de reconstruir què feia la seva família en aquella època pot ajudar-los a establir certa complicitat amb uns fets que, a ells de ben segur, els semblaran llunyans i que, en realitat, no ho són tant. Una sèrie de preguntes sobre la vida quotidiana o fets destacables de la primera dècada del segle XX pot ajudar-los a situar-se en el context i preparar-los millor per assimilar la informació que els proporcionarem.

Com a feina introductòria plantejarem, doncs, presentar-los els següents interrogants:

PREGUNTES PER AL DEBAT

- Tens un arbre genealògic de la teva família? Si la resposta és afirmativa, quina generació de la teva família va viure a principis de segle? Havien nascut aquí o tenien alguna relació amb Catalunya? Amb Cuba? Amb el Marroc?

- Si no tens un arbre genealògic, pots preguntar als teus pares, oncles o avis si coneixen històries familiars d'aquella època (principis del segle XX).

- Si no es conserva la memòria d'aquella època entre la teva parentela, pots fer l'exercici d'imaginar-te com vivien els ciutadans de Barcelona fa cent anys...

- Una guia per dur a terme aquesta petita investigació familiar prèvia pot ser parlar:
  - de les migracions (cap a on, per què)
  - de les comunicacions (a peu, a cavall, en carro, en cotxe, en tren, en vaixell)
  - del barri o de la vil·la (fisonomia urbana, serveis, enllumenat, asfaltat)

Setmana Tràgica,
cent anys després

- de la casa (llum, aigua corrent, quantes habitacions)
- de la criança (qui se n'encarregava, quantitat de fills)
- del nivell d'educació (analfabetisme, educació bàsica, professionals, religiosa o laica)
- de les feines (tipus, condicions laborals, atur),
- de receptes culinàries (tipus de menjars, com es cuinaven, qui s'encarregava de fer-ho, memòria de la fam),
- de frases fetes (sobre el clima, sobre els costums),
- de celebracions (religioses o profanes)

Aquesta guia de preguntes no pretén ésser exhaustiva. Creiem que qualsevol informació, per petita que sigui, que pugui aportar qualsevol dels estudiants farà més amè l'apropament a la realitat històrica en què van esdevenir-se els fets de la Setmana Tràgica. Depenent de la quantitat d'informació recopilada, quedarà a mans del docent el mètode —una pluja d'idees, per exemple— per a posar en comú les dades extretes d'aquestes petites entrevistes familiars.

Setmana Tràgica,
cent anys després

Una vegada realitzat aquest exercici d'apropament previ a l'època, i sense oblidar el que hem après amb ell, podem començar a resseguir el fil de l'*altra* història.